

KAFKASYALI GENÇLER ORTAK AKIL ÇALIŞTAYI SONUÇ VE STRATEJİK DEĞERLENDİRME RAPORU

Takdim

Takdim

Kafkas Vakfı olarak 2026'da yaptığımız çalıştaylara bir yenisini daha ekledik. Kafkasyalı öğrenciler buluşması ile başladığımız çalıştay serisi Suriye'nin başkenti Şam'a da uzandı. Bu çalıştay serisine başladığımızda en büyük gücümüz genç gönüllü arkadaşlarımız idi. Nitekim geleceğe dair en güçlü güven kaynağımız; düşünen, tartışan, sorumluluk alan ve birlikte üreten gençlerdir. Farklı ülkelerden farklı şehirlerden Kafkasya kökenli gençlerimizin bir araya gelerek birbirlerini tanımaları, ortak meseleleri konuşmaları ve geleceğe dair ortak bir bakış açısı geliştirmeleri, toplumumuz için son derece kıymetlidir.

Suriye'de gerçekleştirdiğimiz buluşma, bu anlayışın en güzel örneklerinden biri olmuştur. Türkiye ve Suriye'den Kafkasyalı gençlerin bir araya gelmesiyle başlayan süreç, kısa sürede güçlü bir iletişim, samimiyet ve dayanışma ortamına dönüşmüştür. Program boyunca ortaya çıkan yüksek enerji ve gençlerin birbirleriyle kurduğu doğal iletişim, çalıştayın atmosferini de doğrudan şekillendirmiştir.

Yaklaşık 80 gencimizin katılımıyla gerçekleştirilen Ortak Akıl Çalıştayı'nda gençlerimiz beş ayrı masa etrafında bir araya gelerek farklı konularda görüşlerini paylaşmış, yaşadıkları sorunları birlikte değerlendirmiş ve çözüm önerileri geliştirmiştir. Ancak çalıştayın en önemli çıktısı yalnızca ortaya konulan fikirler ve öneriler olmamıştır. Aynı zamanda birbirini daha önce tanımayan gençlerin kısa süre içerisinde güçlü arkadaşlıklar kurması, ortak bir aidiyet ve dayanışma duygusu geliştirmesi olmuştur.

Suriye'de başlayan bu iletişim ve arkadaşlıkların programın sona ermesiyle sınırlı kalmaması, çalışmanın bizim açımızdan en değerli sonuçlarından biridir. Farklı ülkelerde ve çeşitli şehirlerde yaşayan gençlerimiz arasındaki iletişimin program sonrasında da devam etmesi; yeni buluşmaların, ortak çalışmaların ve gelecekte gerçekleştirilebilecek projelerin önünü açmıştır.

Bu yönüyle çalıştay, yalnızca belirli bir tarihte gerçekleştirilen bir etkinlik değil aynı zamanda gençler arasında uzun vadeli ilişkilerin kurulmasına imkân sağlayan bir başlangıç niteliği taşımaktadır. Suriye'de oluşan samimi ortamın, program sonrasında farklı şehirlerde devam eden iletişimlere ve ortak üretme iradesine dönüşmesi, gençlik çalışmalarının en kıymetli kazanımlarından biri olarak görülmelidir. Çalıştay sürecinde gençlerimizin organizasyonda aktif rol alması ayrıca önem taşımaktadır. Gençler yalnızca kendilerine sunulan programı takip eden katılımcılar olarak değil; tartışan, fikir geliştiren, birbirini dinleyen ve ortak çıktının oluşmasına katkı sağlayan bireyler olarak sürecin merkezinde yer almıştır.

Takdim

Çalıştayın ardından gerçekleştirilen eğitimlerle bu enerjinin somut bir üretim kapasitesine dönüşmesi hedeflenmiştir. Dijital gönüllülük ve proje eğitimleri aracılığıyla gençlerimizin gönüllülük, proje geliştirme ve sivil toplum alanlarındaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanmıştır. Geçmişte yürütülen projelerden edinilen tecrübeler gençlerle paylaşılmış ve onların gelecekte kendi projelerini geliştirmelerine yönelik bir zemin oluşturulmuştur.

Bizler inanıyoruz ki gençleri bir araya getirmenin en önemli sonucu, yalnızca bir programın tamamlanması değil; insanlar arasında güven, dostluk, dayanışma ve birlikte üretme iradesinin oluşmasıdır. Suriye’de başlayan bu buluşma bunun güçlü bir örneğini ortaya koymuştur. Elinizde bulunan bu rapor, çalıştay süresince gerçekleştirilen istişarelerin, gençler tarafından ortaya konulan değerlendirmelerin ve geliştirilen önerilerin kayıt altına alınması amacıyla hazırlanmıştır. Bununla birlikte bu rapor, gençlerimizin birlikte düşünme ve üretme iradesinin de bir belgesidir. Bu vesileyle çalıştaya katılarak fikirleri, enerjileri ve samimiyetleriyle sürece katkı sunan bütün gençlerimize; programın hazırlanması ve uygulanmasında emeği geçen başta Emre Çalışkan, Taya Recep, Setenay Harun ve İbnürüş Hacıbayram olmak üzere tüm ekip arkadaşlarımıza ve katkı sağlayan tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ediyorum.

Suriye’de aynı masa etrafında başlayan tanışıklıkların dostluklara, dostlukların iş birliklerine ve iş birliklerinin ortak geleceğe dönüşmesini temenni ediyorum. İnanıyoruz ki geleceğin en güçlü köprüleri, gençlerin kurduğu gönül bağlarıyla inşa edilecektir.

İstanbul, 09 Eylül 2026

Veysel Arıhan

Kafkas Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

İçindekiler

01	Saha Dinamikleri ve Çalıştay Öncesi Beklentiler	06
1.1	Suriye Ekibi	06
1.2	Türkiye Ekibi	07
1.3	Stratejik Çıkarım	08
02	Masa Bazlı Derinlemesine Analiz	09
2.1	Kültür, Kimlik ve Aidiyet Masası	09
2.2	Ortak Hafıza, Tarih ve Kültürel Miras Masası	10
2.3	Gençlik, Liderlik ve Uluslararası İşbirliği Masası	12
2.4	Gelecek Vizyonu ve Ortak Strateji Masası	13
2.5	Ortak Projeler ve Somut Eylem Planı Masası	15
03	Kesişimsel Temalar ve Ortak Sorun Alanları	17
04	Stratejik Eylem Planı ve Çatı Projeler	19
	Çalıştay Fotoğrafları	25

01

Saha Dinamikleri ve Çalıştay Öncesi Beklentiler

01

Saha Dinamikleri ve
Çalıştay Öncesi
Beklentiler

Çalıştay öncesinde Suriye ve Türkiye ekiplerinden toplanan anket verileri, masa tartışmalarının üzerine inşa edildiği zemini oluşturmaktadır. Bu veriler yüzeysel bir memnuniyet taraması değil, sahadaki gencin günlük hayatının, kaygılarının ve umutlarının doğrudan izdüşümüdür; dolayısıyla masalarda ortaya çıkan aidiyet, ortak hafıza ve gelecek tartışmalarının “neden” bu şekilde şekillendiğini anlamamanın anahtarı buradadır.

1.1 Suriye Ekibi: Sahadan Yükselen Ses

Suriye ekibinden toplanan 45'e yakın yanıt, demografik olarak ağırlıklı biçimde 15-30 yaş aralığında, üniversite öğrencisi veya yeni mezun bir kitleye aittir. Katılımcıların büyük bir kısmı kendini Adige, Kabardey, Abzeh, Şapsığ gibi farklı Çerkes/Kafkas halklarından birine mensup olarak tanımlamakta olup bu çeşitlilik, “ortak Kafkas kimliği” söyleminin altında yatan alt-kimlik zenginliğinin de bir işareti olarak okunmalıdır.

- ◆ **Yerinden Edilme ve Ekonomik Kırılganlık Ortak Paydadır:** Yanıtların önemli bir kısmında “iç göç/yerinden edilme” (الزوح), “ekonomik zorluklar” ve “savaşın aile yapısını etkilemesi” tekrar eden temalardır. Katılımcıların hayatındaki en büyük değişim, kimlikle ilgili soyut bir kaygı değil, doğrudan hayati güvenlik ve geçim kaygısıdır. Bu, kimlik ve aidiyet konularının masalarda tartışılmasının, aslında çok daha temel bir güvencesizlik zemininin üzerine oturduğunu göstermektedir. Dolayısıyla kültürel erozyon endişesi ekonomik ve fiziksel istikrarsızlıktan bağımsız olmayıp onunla iç içe geçmiş durumdadır.
- ◆ **Yüksek Kimlik Bağlılığı, Ama Kırılgan Aktarım Zinciri:** Katılımcıların çoğu “Kafkas kimliğine yakınlık” sorusuna “çok güçlü” (5/5) yanıtını vermiştir; ancak aynı katılımcılar dili anladıklarını fakat konuşamadıklarını, ya da ailelerinin Çerkesçe öğretmediğini sıklıkla belirtmektedir. Bu, aidiyet duygusunun güçlü olduğu ama bu duygunun somut kültürel pratiklere (dil, dans, tarih bilgisi) dönüşmesini sağlayacak kurumsal ve ailevi aktarım mekanizmalarının zayıfladığı bir tabloyu ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle: aidiyet duygusal düzeyde canlı, ama işlevsel düzeyde kırılgandır.

1.1

Suriye Ekibi: Sahadan Yükselen Ses

- ◆ **Erasmus+ ve Benzeri Programlara Yoğun İlgi ve Bilgi Açığı:** Anketlerde “Erasmus+” en sık işaretlenen alanlardan biridir; gençler bu programları bir fırsat olarak görmekte fakat -Gençlik masasında da doğrulandığı üzere- bu programların ne olduğu, nasıl başvurulacağı konusunda temel bir bilgi eksikliği görülmektedir. Bu durum, uluslararası işbirliği isteğinin çok güçlü ama bu isteği somut fırsata dönüştürecek bilgi/kapasite altyapısının eksik olduğu bir boşluğa işaret etmektedir.
- ◆ **Derneklere ve Kurumlara Yönelik Algı:** Birden fazla yanıtta, gençlerin STÖ'lere duyduğu güvenin sınırlı olduğu, kurumların gençleri yeterince temsil etmediği ve kurum-İçi çekişmelerin (İç çatışmalar) toplumu böldüğü ifade edilmiştir. Bu bulgu, Gençlik-Liderlik masasında ortaya çıkan “STK'ların yönetimini gençleştirme” talebiyle doğrudan örtüşmektedir ve kurumsal meşruiyet krizinin sahada gerçek bir sorun olduğunu doğrulamaktadır.
- ◆ **Türkiye'deki Diasporaya Yönelik Beklenti ve Heyecan:** Türkiye'den gelecek gençlerin ağırlanmasına dair sorularda ezici çoğunluk “çok mutlu/heyecanlı” yanıtını vermiş; bu ziyaretten beklenti olarak “kalıcı dostluk”, “tecrübe paylaşımı” ve “uzun süreli izolasyondan sonra yeniden bağ kurma” öne çıkmıştır. Bu, Suriyeli gencin, savaş yıllarında kesintiye uğrayan diaspora bağının yeniden kurulmasını sembolik bir onarım süreci olarak deneyimlediğini göstermektedir.
- ◆ **Anavatanaya Dönüş ve Uluslararası Tanınma Motifi:** Pek çok yanıtta “Kafkasya'ya dönüş”, “Rusya'nın soykırımı tanınması”, “bağımsız bir Çerkes sporcu/temsil heyeti” gibi daha uzun vadeli, sembolik-politik talepler de yer almaktadır. Bu, gençlerin gündelik hayattaki pragmatik ihtiyaçların (iş, dil, iletişim) yanı sıra, kimliğin nihai anlamda uluslararası düzeyde tanınmasına dönük derin bir özlem taşıdığını göstermektedir.

1.2 Türkiye Ekibi: Kurumsal Bakış ve Sorumluluk Bilinci

Türkiye ekibinden gelen 10 yanıt, görece daha kurumsallaşmış, üniversite ve STÖ deneyimi olan bir profil sunmaktadır. Bu yanıtlar sahaya dair “dışarıdan bakan ama içeriden hisseden” bir bilinç düzeyini yansıtır.

- ◆ **Uluslararası İşbirliği “Çok Önemli”:** Katılımcıların büyük çoğunluğu sürdürülebilir uluslararası işbirliğinin önemini 5/5 olarak derecelendirmiş olup bu da Türkiye ekibinin sahayla ilişkiyi tek seferlik bir ziyaret değil, kurumsal bir sorumluluk olarak gördüğünü ortaya koymaktadır.
- ◆ **Diasporalar Arası İletişimsizlik ve Kurumsal Çekişme:** “Sizce diasporalar arasındaki en büyük eksiklik nedir?” sorusuna verilen yanıtlarda “İletişimsizlik ve STK'lardaki koltuk kavgaları”, “erişim-etkileşim problemi”, “yerel örgütlenmenin zayıflığı” gibi ifadeler öne çıkmaktadır. Bu, Suriye ekibinin kurumsal güvensizlik bulgusuyla birebir örtüşerek, sorunun tek taraflı değil, diasporanın tamamını kapsayan yapısal bir problem olduğunu doğrulamaktadır.

1.2

Türkiye Ekibi:
Kurumsal Bakış ve
Sorumluluk Bilinci

- ◆ **Rusya'nın Bölgesel Konumu:** Hem Fırsat Hem Risk Algısı: Katılımcı cevapları arasında dikkat çekici bir örtüşme, Rusya'nın Kuzey Kafkasya'daki özerk cumhuriyetler üzerindeki baskısının ve asimilasyon politikalarının zayıflaması ihtimaline yöneliktir. Bu durum katılımcılar tarafından farklı yönleriyle değerlendirilmiştir: Bir kısmı bunu bir fırsat olarak görmekte ve Rusya'nın zayıflamasıyla birlikte Kafkas halklarına uygulanan asimilasyon baskısının azalacağını, bunun da kimliğin daha rahat yaşanmasına imkân tanıyacağını belirtmektedir. Buna karşın aynı gelişme bir kısım katılımcı tarafından risk olarak da değerlendirilmiş; Rusya'nın etkisinin azalmasının diasporayı birlik içinde tutan dış baskı unsurunu ortadan kaldırarak mikro-ayrışmalara ve diasporanın bölünmesine yol açabileceği, hatta olası bir bağımsızlık sürecinin bu bölünmeyi hızlandırabileceği ifade edilmiştir. Bu ikili okuma, Rusya'nın bölgedeki konumunda yaşanacak değişimlerin diaspora için tek yönlü değil, çok boyutlu sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla önümüzdeki 20 yıllık stratejik planlamanın, jeopolitik gelişmelere karşı duyarlı ve bu senaryoların her ikisine de hazırlıklı, esnek bir çerçevede kurgulanması gerektiği değerlendirilmektedir.
- ◆ **Dijital Dönüşüm Konusunda Somut Öneriler:** Türkiye ekibi, “ortak dijital arşiv”, “yapay zekâ destekli dil öğrenimi”, “sözlü tarih projelerinin dijitalleştirilmesi” gibi somut ve teknik olarak daha olgun öneriler sunmuştur. Bu durum iki ekip arasındaki tamamlayıcılığı göstermektedir. Suriye ekibi ihtiyacı ve aciliyeti en yalın haliyle dile getirirken, Türkiye ekibi bu ihtiyaca kurumsal ve teknik çözüm önerileri üretmektedir.

1.3 Stratejik Çıkarım: Ön Hazırlık Verisinin Masalara Yansıması

Ön anketlerden çıkan bu tablo, çalıştay masalarında tartışılan aidiyet, ortak hafıza ve gelecek vizyonu konularının rastgele ortaya çıkmadığını, aksine sahadaki somut yaşanmışlıkların doğal bir uzantısı olduğunu göstermektedir. Üç kritik dinamik öne çıkmaktadır:

- 01** Kimlik güçlü hissediliyor ama aktarım kanalları (dil, aile içi eğitim, kurumsal güven) zayıflıyor. Bu durum masalarda “kök sorun” olarak defalarca “dilin kaybı” ve “nesiller arası kopukluk” biçiminde ifade edilmiştir.
- 02** Ekonomik kırılganlık, kültürel önceliklerin önüne geçen bir baskı unsuru olarak sürekli geri dönmektedir. Bu nedenle Bölüm 4'teki çatı projelerin sürdürülebilirlik için ekonomik bir ayağa da sahip olması zorunludur.
- 03** Kurumsal güven krizi (dernekler arası çekişme, gençlerin karar mekanizmalarından dışlanması), sahadaki gencin uluslararası işbirliği isteğini paradoksal biçimde hem güçlendiren (dışarıdan gelecek yeni bir yapıya duyulan umut) hem de zorlaştıran (yeni girişimlere karşı temkinlilik) bir unsurdur.

02

Masa Bazlı
Derinlemesine Analiz

02

Masa Bazlı
Derinlemesine Analiz

Bu bölümde çalıştayın beş tematik masasında tutulan ham notlar, kök-neden mantığıyla yeniden yapılandırılmış ve her masada dile getirilen tüm çözüm önerileri genişletilmiştir.

2.1 Kültür, Kimlik ve Aidiyet Masası

KÖK SORUN ANALİZİ

Dilin İşlevsel Kaybı

Katılımcılar Çerkesçeyi “anladığını ama konuşmadığını” belirtmektedir. Alt neden, ailelerin çoğunda dilin artık evde aktif biçimde konuşulmaması, İngilizce ve Arapçanın günlük hayatta baskın hale gelmesi ve dilin “pratik bir gereklilik” olarak değil, “nostaljik bir miras” olarak konumlanmasıdır.

Küresel Popüler Kültürün Kültürel Çekim Gücü

Masada açıkça dile getirildiği üzere, “ABD’li yapımcılar bizim hikâyelerimizi alıp kendi filmlerine dönüştürüyor, biz kitap yazıyoruz onlar filme çekip başkasına satıyor” ifadesi, kültürel üretimin ve anlatı hakkının Çerkes diasporasının elinde olmadığını, bu boşluğu ise küresel medyanın doldurduğunu göstermektedir. Bu, kimliğin sadece içeriden erozyona değil, dışarıdan bir “kültürel yer değiştirmeye” de maruz kaldığı anlamına gelmektedir.

Anavatan Bağının Zayıflığı ve Kimlik Kaybı Korkusu

“Kimliğimizi kaybediyoruz çünkü anavatan bağı az” ifadesi kök bir teşhistir. Fiziksel olarak Kafkasya’dan kopuk yaşayan toplulukların kimliği soyutlaşmakta, sembolik bir öze indirgenmektedir.

Kuşaklar Arası İlgi Uyuşmazlığı

Genç nesil, büyüklerin aktarım biçimini (sözlü, otoriter, tek yönlü) “sıkıcı” bulmaktadır. Kök sorun; kültürel içeriğin kendisi değil, bu içeriğin genç kuşağa hitap eden bir formatta (dijital, etkileşimli, akran-temelli) sunulmamasıdır.

2.1

Kültür, Kimlik ve Aidiyet Masası

Akademik Boşluk

“Akademik çalışma yok” ifadesi, Çerkes dili, tarihi ve kültürü üzerine sistematik, kurumsal bir bilgi üretiminin (araştırma merkezi, üniversite kürsüsü, yayın) eksikliğine işaret eder; bu da bilginin dağınık, doğrulanmamış ve nesilden nesle bozularak aktarılan bir yapıya bürünmesine yol açmaktadır.

Sosyal ve Siyasal Baskı

Diğer masalarda da yankılanan bir bulgu olarak, kültürel pratiklerin (özellikle dans, müzik) bazı çevrelerde dinî/toplumsal olarak “hoş karşılanmama” riskiyle karşılaştığı, bunun kültürel ifadeyi kısıtlayan ilave bir baskı katmanı oluşturduğu görülmektedir.

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

- 1 Çerkesçeye özel dijital dil öğrenme uygulamaları (Duolingo benzeri modeller) geliştirilmesi ve mevcut girişimlerin (ör. bir akademisyenin Yandex ile geliştirdiği çeviri programının) desteklenip yaygınlaştırılması.
- 2 Kafkas Vakfı kütüphanesi modelinin Suriye’de bir benzerinin oluşturulması; “Kafkasya Okumaları” grubunda okunan makalelerin Arapçaya çevrilerek paylaşılması.
- 3 Dans, müzik ve folklor eğitimlerinin yaş gruplarına göre yapılandırılmış, düzenli atölyelere dönüştürülmesi; genç-yaşlı iletişimini artıracak karma yaş grubu etkinlikleri düzenlenmesi.
- 4 Adıge Xabze değerlerinin sadece davranış kuralları değil, toplumun bütünsel bir “yaşam kodu” olarak genç kuşağa aktarılması için modern, ilgi çekici içerikler (kısa video, animasyon, sosyal medya serileri) üretilmesi.
- 5 Aile içi dil ve kültür aktarımını teşvik edecek ebeveyn odaklı bilinçlendirme programları uygulanması ve ailelerin çocuklarının yabancılaştırılmasına karşı nasıl mücadele edebilecekleri hususunda rehberlik desteği sağlanması.
- 6 Değişim programları (Türkiye-Suriye arasında) karşılıklı Çerkes okulu/kursu çalışmalarının düzenli hale getirilmesi.
- 7 Kültürel kimliğin dinî kimlikle çatışmadığını gösteren, topluma yönelik bir farkındalık/diyalog çalışması yürütülmesi (dans ve müziğin toplumsal meşruiyetinin güçlendirilmesi için).

2.2 Ortak Hafıza, Tarih ve Kültürel Miras Masası

KÖK SORUN ANALİZİ

Göç ve Savaşın Hafıza Aktarımını Kesintiye Uğratması

Katılımcılar, savaşın aileleri, dernekleri ve arkadaş çevrelerini birbirinden fiziksel olarak kopardığını; bu kopukluğun kültürel aktarımın en doğal kanalı olan “kuşaklar arası yüz yüze temas”ı zayıflattığını ifade etmiştir. Gençlerin dernek faaliyetlerine katılamaması, aile ve akraba görüşmelerin azalması hafızanın canlı taşıyıcılarından kopuşu hızlandırmıştır.

2.2

Ortak Hafıza, Tarih ve Kültürel Miras Masası

Derneklerin Nesli Temsil Sorunu

“Dernekler büyüklere göreydi ama artık gençler daha etkin” ifadesi, hafızanın kurumsal olarak yaşlı kuşağın tekelinde tutulduğunu, gençlerin bu süreçte özne değil edilgen alıcı konumunda kaldığını göstermektedir. Bu, katılımcıların son dönemde “artık biz de faaliyet yapabiliyoruz” şeklindeki ifadesiyle yeni bir öznelik arayışına işaret etmektedir.

Siyaset ile Kültürün Karışması

Birden fazla katılımcı, “siyaseti kültürden ayırt edememenin” toplumsal birliği zedelediğini belirtmiştir. Dernek içi siyasi anlaşmazlıkların çoğu zaman kültürel kimlik meselesiyle karıştırılması hem kurumsal güveni aşındırmakta hem de gençleri kurumlardan uzaklaştırmaktadır.

Akademik/Belgesel Kaynak Yetersizliği

Bir katılımcının “mezuniyet projemde bu konuyu araştırmak istedim ama yeterli kaynak bulamadım” ifadesi, Suriye'deki Çerkes yerleşimi ve tarihi üzerine akademik kaynakların ciddi biçimde kısıtlı olduğunu somut olarak kanıtlamaktadır.

Dil Kaybının Hafızayı da Aşındırması

Katılımcılar, dilin kaybının yalnızca iletişimi değil, o dilde saklı duran deyimleri, hikâyeleri ve tarihsel referansları da yok ettiğini vurgulamış olup dil ve hafıza burada ayrılmaz bir bütün olarak ortaya çıkmaktadır.

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

- 1 Suriye'deki tarihî Çerkes yerleşim bölgelerinin arşiv belgeleri temelinde sistematik olarak kayıt altına alınması (yerleşim haritası, nüfus hareketleri, köy kayıtları).
- 2 Her ailenin kendi sözlü tarihini (fotoğraf, hikâye, soy kaydı) tutmasını teşvik eden “aile arşivi” kampanyası başlatılması.
- 3 Kafkasya'ya yönelik geziler ve programlar düzenlenmesi; büyüklerden sözlü tarih aktarımının bir internet sitesi/platform üzerinden derlenmesi.
- 4 Çerkes tarihi üzerine yazılmış kitapların Arapçaya çevrilmesi veya anadilde okuma gruplarının oluşturulması.
- 5 Suriye'de savaş nedeniyle kapanmış olan “Nart” programının yeniden canlandırılması.
- 6 Çerkes tarihini konu alan animasyonlar ve grafik tasarım destekli içeriklerin üretilmesi; aile arşivlerindeki eski fotoğrafların dijital olarak canlandırılması (colorization/restorasyon).
- 7 Diasporanın farklı coğrafyalardaki (Golan, Ürdün, Avrupa) tarihî ve kültürel yerleşim izlerini konu alan ortak araştırma projeleri yazılması.

2.2

Ortak Hafıza, Tarih ve Kültürel Miras Masası

- 8 21 Mayıs (Çerkes Sürgünü Anma Günü) gibi tarihî günlerin doğru ve etkili biçimde tanıtılması; bu tür etkinlikler için resmî izin süreçlerinin kolaylaştırılmasına yönelik savunuculuk çalışması yapılması.
- 9 Küresel medyadaki temsil boşluğunu kapatmaya hizmet edecek nitelikte, Kafkas kültürünü tanıtan uluslararası film ve dizi projelerinin desteklenmesi.

2.3 Gençlik, Liderlik ve Uluslararası İşbirliği Masası

KÖK SORUN ANALİZİ

Kurumsal ve Dijital Ortak Zeminin Yokluğu

Masada temel problem açıkça “ortak bir kurumun olmaması ve ortak bir sosyal medya hesabının bulunmaması” olarak tanımlanmıştır. Bu, diaspora gençliğinin birbirine ulaşabileceği tek, güvenilir ve sürekli bir dijital/kurumsal kapının bulunmamasından kaynaklanan yapısal bir parçalanmadır.

Dil Engeli ve Siyasi Tutumların Yarattığı Mikro-Milliyetçilik

Gençlerin birbiriyle iletişim kuramamasının iki temel nedeni dil eksikliği (dili öğrenecek altyapının yokluğu) ve devletler arası siyasi tutumların toplumda ırkçılık/mikro-milliyetçilik gibi savunmacı reflekslere yol açmasıdır. Bu, saf bir iletişim sorunundan öte, siyasi bağlamın kimlik algısını kirlettiği bir durumdur.

Uluslararası Programlara Erişim ve Bilgi Eksikliği

Katılımcılar Erasmus+ ve ESC gibi programlar hakkında “bilgi sahibi olmadıklarını” açıkça ifade etmiştir. Kök sorun, programların var olmaması değil, bu programlara dair bilgilendirme ve yönlendirme kapasitesinin sahada bulunmamasıdır.

Lider Yetiştirme Mekanizmasının Eksikliği

Gençler, liderliğin “en az iki dilli” bireyler tarafından yürütülmesi gerektiğini düşünse de, bu yetkinliği geliştirecek sistemli bir liderlik programının bulunmadığını belirtmiştir.

Gençlerin Karar Alma Süreçlerinden Dışlanması

STÖ yönetimlerinin yaş ortalamasının yüksek olması, gençlerin millî/kurumsal karar masalarında temsil edilmemesi ciddi bir gündem maddesi olarak öne çıkmıştır; bu durum genel güven krizini de derinleştirmektedir.

Gönüllülük ve Değişim Programlarında Süreklilik Eksikliği

Diasporadaki gençler arası güvenin henüz tam oturmamış olması, değişim programlarının tek seferlik etkinlikler olarak kalmasına, kalıcı bir yapıya dönüşmemesine yol açmaktadır.

2.3

Gençlik, Liderlik ve Uluslararası İşbirliği Masası

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

- 1 Tüm dünya Çerkeslerini yılda bir kez bir araya getirecek uluslararası bir etkinliğin (festival/forum) düzenli olarak planlanması.
- 2 Sosyal medya üzerinden tüm soydaşları buluşturacak ortak bir uygulama/platform ya da Discord benzeri tematik bir kanal kurulması.
- 3 Diaspora gençlik grupları arasında sürekli iletişim sağlayacak resmî bir kanalın oluşturulması.
- 4 Erasmus+, ESC ve benzeri programlar hakkında Suriyeli gençlere yönelik tanıtıcı/eğitici oturumlar düzenlenmesi (bilgi asimetrisinin giderilmesi).
- 5 En az iki dilli gençlerin liderlik potansiyelini keşfetmesini, geliştirmesini ve iletişim becerilerini güçlendirmesini sağlayacak yapılandırılmış bir liderlik gelişim programı kurulması.
- 6 STÖ yönetimlerinin gençleştirilmesi ve karar alma masalarında gençlere sabit koltuklar/temsiliyet tanınması.
- 7 Bir projenin başlangıcından sonuna kadar şeffaf biçimde takip edildiği, hesap verebilir bir destek/mentorluk mekanizması kurulması.
- 8 SMART hedef tekniğiyle yürütülen, düzenli ve ölçülebilir değişim/gönüllülük programları tasarlanması.
- 9 Kafkas kökenli Suriyeli gençleri uluslararası platformlarda tanıtacak ve onlara destek sağlayacak bir “köprü” mekanizmasının kurulması.
- 10 Katılımcıların farklı diasporalardan seçilmesi ve ev sahipliğinin dönüşümlü yapılması; bu tür çalıştayların sıklığının artırılması; bir sonraki çalıştayın odağının “ana dil” olması yönünde net bir talep iletilmiştir.

2.4 Gelecek Vizyonu ve Ortak Strateji Masası

KÖK SORUN ANALİZİ

“Rus musunuz?” Sorusunun Simgelediği Görünürlük Krizi

Katılımcıların sıkça karşılaştığı bu soru, Çerkes/Kafkas kimliğinin çevre toplumlar nezdinde yeterince tanınmadığının, kültürün küresel ölçekte doğru bir şekilde temsil edilmediğinin doğrudan kanıtıdır. Bu görünürlük eksikliği, kimliğin dışarıdan yanlış kodlanmasına (yanlış milliyetle özdeşleştirilmeye) yol açmaktadır.

Uluslararası Seyahat ve Temsiliyet Engelleri

Çerkeslerin ülkeler arası seyahatinin kolaylaştırılmasını sağlayacak bir uluslararası organizasyonun eksikliği ve devlet nezdinde resmî bir temsilcinin bulunmaması hem hareketliliği hem de siyasi/toplumsal tanınmayı kısıtlamaktadır.

2.4

Gelecek Vizyonu ve Ortak Strateji Masası

Dağınık Yaşama ve Toplumsal Yoğunlaşmanın Azlığı

Suriye'deki Çerkeslerin farklı bölgelere dağılmış halde yaşaması, toplu/yoğun yaşama alanlarının azalması kültürel pratiklerin (ör. toplu dans, dil kullanımı) gündelik hayatta sürekliliğini zorlaştırmaktadır.

Askerî ve Siyasi Temsilde Görünmezlik

Bir katılımcı, ordu içinde Çerkes varlığının tanınmaması nedeniyle bu topluluğun “asli bir unsur” olarak görülmediğini belirtmiştir. Bu da sosyal kimliğin devlet kurumları nezdinde de görünmez kılındığına işaret etmektedir.

Kimliğe Yönelik Toplumsal Önyargı ve Ayrımcılık

Özellikle Çerkes kız çocuklarına yönelik “Çerkesler bir şey yapamaz” türü olumsuz kalıp yargılar ve genel olarak kültürel ifadenin (dans vb.) bazı çevrelerce “haram” olarak damgalanması, kimliğin hem içeriden hem dışarıdan çift yönlü bir baskı altında olduğunu göstermektedir.

İşsizlik ve Ekonomik Kısıtların Kültürel Önceliği Gölgelemesi

Bir katılımcının doğrudan belirttiği gibi, Çerkeslerin iş bulma hususunda yaşadığı sorun, Suriye'deki genel işsizlik krizinin bir parçasıdır ve bu ekonomik baskı kültürel angajmanı ikincilleştirmektedir.

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

- 1 Çerkes dilinin dünya genelinde öğretilmesini sağlayacak bir dil projesi (Aza Takımının önerisi).
- 2 Suriye hakkındaki önyargıları kırmak ve Kafkas kültürünü tanıtmak için hedefli bir tanıtım kampanyası yürütülmesi.
- 3 Çerkeslerin uluslararası seyahatini kolaylaştıracak bir organizasyon kurulması ve her ülkeden temsilcinin yer aldığı, her yıl seçimle yenilenen bir “meclis” yapısının oluşturulması.
- 4 Devlet nezdinde Kafkasyalıları temsil edecek resmî bir temsilcilik makamının tesis edilmesi (ki bu temsilcilik kavimler arası çatışmaların önlenmesi için de önemli roller üstlenebilecektir).
- 5 Çerkes kültürünü tanıtan uluslararası film/dizi projelerinin hayata geçirilmesi (dünya çapında tanıtımın son derece sınırlı olduğu tespitine karşılık).
- 6 Çerkes tarihi ve kültürüne dair kitapların İngilizceye çevrilerek dünyaya tanıtılması.
- 7 Hem Çerkesçe öğrenmek hem de Türkiye'deki Çerkeslerle iletişim kurmak için ortak bir dil platformu geliştirilmesi.
- 8 Tüm dünyadan Çerkeslerin yılda bir kez katıldığı büyük bir toplantı/çalıştay geleneği başlatılması.
- 9 Avrupa'da kültürü tanıtan bir proje yürütülmesi; uluslararası bir Çerkes kültür kurumunun kurulması; Türkiye'de olduğu gibi Suriye'de de resmî bir Çerkes müzesinin açılması.

2.4

Gelecek Vizyonu ve Ortak Strateji Masası

- 10 Dil, kültür ve büyüklerden sözlü tarih aktarımını bir araya getiren bir internet sitesi kurulması; tanıtıcı afiş ve broşürler hazırlanması.
- 11 Çerkes tarihine dair çeviri kitapların veya anadilde kitapların okutulması; çocukların ilgisini çekecek yöntemlerin geliştirilmesi.
- 12 Yapay zekâ destekli dil öğrenimi araçları, Çerkesçeye çeviri sözlüğü ve aile fotoğraflarını canlandıran dijital araçların geliştirilmesi; diaspora tarihini anlatan bir belgesel serisi üretilmesi.

2.5 Ortak Projeler ve Somut Eylem Planı Masası

KÖK SORUN ANALİZİ

Sosyal Dayanışma Ağının Kurumsallaşmamış Olması

“Yardıma muhtaç insanlara yardım etmeliyiz”, “ilaç ulaşmayan yerlere ilaç iletebiliriz” gibi ifadeler, dayanışmanın var olduğunu ama bunun sistematik, kurumsal bir yapıya değil, ad hoc/anlık girişimlere dayandığını göstermektedir.

Suriye'nin Öncülük Kapasitesi Konusunda Öz-Farkındalık

Katılımcıların kendileri, “Suriye'nin öncülük etmesinin biraz zor, belki ileriki senelerde mümkün olabileceğini” belirtmiştir; bu, sahanın kendi kısıtlarının gerçekçi biçimde farkında olduğunu, dolayısıyla başlangıç aşamasında dışarıdan daha güçlü bir koordinasyon desteğine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Dil Eğitiminin Hem Suriye Hem Türkiye'de Yetersiz Görülmesi

Katılımcılar açıkça “hem Türkiye'de hem Suriye'de dile yeterince önem verilmediğini düşünüyoruz” ifadesiyle, dil sorununun tek bir ülkeye özgü olmadığını, diaspora genelinde ortak bir müfredat/standart eksikliği olduğunu vurgulamıştır.

Bilgi ve Fırsatların Dağınıklığı

İhtiyaçların, ilanların ve fırsatların (kurs, burs, iş) tek bir merkezî noktada toplanmaması, bilginin kaybolmasına ve fırsatlardan yararlanma oranının düşmesine yol açmaktadır.

Ekonomik Sürdürülebilirlik Eksikliği

Gençlik atölyelerinin (workshop) ürettiği çıktıların ekonomik bir değere dönüştürülememesi, gençlik projelerinin sürekliliğini tehdit eden bir zayıf yön olarak görülmektedir.

ÖNERİLEN ÇÖZÜMLER

- 1 Yardıma muhtaç kişilere yönelik sosyal projeler ve ilaç ulaştırma ağları kurulması; online toplantı ve buluşma sayısının artırılması; WhatsApp gibi araçlarla ortak gruplar oluşturulması.

2.5

Ortak Projeler ve Somut Eylem Planı Masası

- 2 Suriye'deki ve Türkiye'deki Çerkeslerin kültürleri arasındaki farkları konu alan karşılaştırmalı bir kültür projesi yürütülmesi.
- 3 İhtiyaç ve ilanların tek bir grup/platform üzerinden toplandığı, sürekli güncellenen bir iletişim ağı kurulması.
- 4 Aynı meslek, bölüm veya hobiye sahip gençler arasındaki iletişimin özel olarak güçlendirilmesi (mesleki ağ kurma mantığıyla).
- 5 İki ülke arasındaki fiziksel buluşmaların (ziyaret, kamp, festival) sıklığının artırılması.
- 6 Dünyadaki tüm Çerkesleri bir araya getirecek; mesajlaşma, eğitim ve ilan modüllerini bir arada barındıran kapsamlı bir dijital platform/uygulama kurulması.
- 7 Dil ve kültür eğitiminin dünya genelinde ortak bir müfredat üzerinden verilmesi; “Kafkasya Okumaları” benzeri okuma programlarının online versiyonlarının oluşturulması.
- 8 İletişim grubunun kurulması/güçlendirilmesi ve çalıştay raporlarının karşılıklı paylaşılarak ortak sorunların sistematik biçimde tespit edilmesi.
- 9 Oluşturulacak finansman kaynaklarıyla Kafkasya'ya yönelik gezi ve programların düzenlenmesi.
- 10 Golan Tepeleri'ndeki Çerkeslerin tarihî ve kültürel yerleşim yerlerini konu alan özel bir proje yazılması.
- 11 Dünya genelindeki Çerkesleri buluşturacak uluslararası bir büyük festival düzenlenmesi.
- 12 Atölye (workshop) çalışmalarının artırılması, bu atölyelerden üretilen ürünlerin satılarak elde edilen gelirin gençlerin ihtiyaçlarına yönlendirilmesi; kurslara katılan gençlerin bu bilgiyi diğer gençlere aktarmasının teşvik edilmesi.
- 13 Yurt dışında okumak isteyen gençlere burs desteği sağlanması; bu sürecin bir uygulama (“Nartgo” benzeri) üzerinden yönetilmesi ve daha önce kurslara katılmış kişilere öncelik tanınması.

03

Kesişimsel Temalar ve Ortak Sorun Alanları

03

Kesişimsel Temalar ve Ortak Sorun Alanları

3.1 Dilin Merkezi Krizi: Her Masada Karşımıza Çıkan Ortak Payda

Dil kaybı, beş masanın da ortak paydası olarak öne çıkmaktadır: Kültür-Kimlik masasında dilin “anlaşılan ama konuşulamayan” bir mirasa dönüşmesi, Ortak Hafıza masasında dilin kaybıyla birlikte sözlü tarihin de yok olması, Gençlik-Liderlik masasında dil bilgisinin liderlik için ön koşul sayılması, Gelecek Vizyonu masasında dilin dünya çapında öğretilmesi talebi, Ortak Projeler masasında ise dil eğitiminin her iki ülkede de yetersiz bulunması şeklinde tekrar tekrar karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, dil meselesinin noktasal bir kültürel detay değil, tüm stratejik planlamanın merkezine oturması gereken bir “ana kriz” odağı olduğunu kanıtlamaktadır. Nitekim Gençlik-Liderlik masasında bir sonraki çalıştayın doğrudan “dil” temalı olması önerisi de bu merkeziliğin sahadaki bilinç düzeyinde de karşılık bulunduğunu göstermektedir.

3.2 Kurumsal Güven Krizi ve İletişim Ağı Eksikliği

Suriye anketlerinde ortaya çıkan derneklere duyulan güvensizlik, Türkiye ekibinin “iletişimsizlik ve STK'lardaki koltuk kavgaları” tespiti, Ortak Hafıza masasındaki “dernekler büyüklere göreydi” ifadesi ve Gençlik-Liderlik masasındaki “ortak bir kurumun olmaması” tespiti tek bir fotoğrafı tanımlamaktadır: Diaspora, var olan kurumlara güvenmemektedir, ancak alternatif/tamamlayıcı hiçbir kurumsal ya da dijital yapıya da henüz sahip değildir. Bu boşluk, gençlerin enerjisinin kurumsal kanallar yerine anlık, bireysel girişimlere (WhatsApp grupları, kişisel bağlantılar) kanalize olmasına yol açmakta, bu da sürdürülebilirliği zayıflatmaktadır.

3.3

Ekonomik Kırılganlığın Kültürel Önceliği Gölgelemesi

3.3 Ekonomik Kırılganlığın Kültürel Önceliği Gölgelemesi

Suriye ekibi anketlerinde “işsizlik”, “ekonomik zorluk” ve “iş bulma” sürekli tekrar eden bir kaygı olarak öne çıkarken, Ortak Projeler masasında atölye ürünlerinin satılarak gelir yaratılması, Kültür-Kimlik masasında iş imkânlarının sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu da kültürel sürdürülebilirliğin salt manevi/duygusal bir bağlılıkla değil, ancak ekonomik bir temel üzerine oturtulduğunda kalıcı olabileceğine işaret etmektedir. Nitekim beslenme ya da istihdam kaygısı taşıyan bir genç, dil kursuna ya da kültürel etkinliğe zaman ayırmakta zorlanacaktır.

3.4 Liderlik Boşluğu ve Gençlerin Karar Süreçlerinden Dışlanması

Gençlik-Liderlik masasındaki “STK'ların yönetimini gençleştirme” talebi, Suriye anketlerindeki “derneğe güvensizlik” bulgusu ve Ortak Hafıza masasındaki “dernekler büyüklere göreydi ama artık gençler daha etkin” ifadesi birlikte okunduğunda, diaspora içinde bir kuşak değişimi/geçiş sürecinin fiilen başladığı ancak bu geçişin henüz kurumsal olarak tanınmadığı görülmektedir. Genç kuşak, sorumluluk almaya hazır olduğunu göstermiş (Aza Team'in dört kişiden büyük bir ekibe dönüşmesi örneğinde olduğu gibi), ancak resmî karar mekanizmaları bu değişimin gerisinde kalmıştır.

3.5

Dijital Dönüşümün
Ortak Bir Çözüm
Eksenini Olarak Öne
Çıkması

3.5 Dijital Dönüşümün Ortak Bir Çözüm Eksenini Olarak Öne Çıkması

Neredeyse her masada ve her iki ankette de tekrarlanan “dijital arşiv”, “ortak platform”, “yapay zekâ destekli dil öğrenimi” önerileri, dağınık ve fiziksel olarak birbirinden uzak bir diasporanın, coğrafi kısıtları aşmanın yolunu teknolojiye aradığını göstermektedir. Bu, hem bir fırsat (düşük maliyetli, ölçeklenebilir bir çözüm) hem de bir risktir: Türkiye ekibinin de vurguladığı gibi, dijital/sanal bağın fiziksel/siyasi geri dönüş taleplerinin yerini alması ve meselenin yalnızca “folklorik” bir kültürel hobiyeye indirgenmesi tehlikesi mevcuttur.

3.6 Kimlik-Siyaset Karmaşası ve Görünürlük Krizi

“Siz Rus musunuz?” sorusu, ordu içinde temsil edilmeme, kültürel ifadenin dinî/toplumsal olarak damgalanması ve siyasetin kültürle karıştırılması meseleleri, aslında tek bir sorunun farklı tezahürleridir: Kafkas/Çerkes kimliğinin hem uluslararası hem de yerel kamuoyunda net, doğru ve saygın bir şekilde tanınmaması temel bir problemdir. Bu görünürlük krizi çözülmeden, dil kursu veya dijital arşiv gibi içe dönük çözümlerin etkisi sınırlı kalacaktır; dolayısıyla dışa dönük bir tanıtım/temsiliyet stratejisi de aynı derecede önceliklidir.

3.7 Genel Tablo: Çember Kapanıyor

Bu yedi kesişim noktası bir araya geldiğinde ortaya çıkan tablo şudur: Diaspora, güçlü bir duygusal aidiyete sahip fakat bu aidiyeti besleyecek dil, kurum, ekonomi ve görünürlük altyapısından yoksun bir gençlik kitlesine sahiptir. Bu gençlik, kendi enerjisiyle (Aza Team örneğinde olduğu gibi) organik çözümler üretmeye başlamış, ancak bu çözümler henüz kurumsal, sürdürülebilir ve uluslararası ölçekte koordineli bir çatı altında birleşmemiştir. Bölüm 4’te önerilen çatı projeler, tam da bu koordinasyon boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir.

04

Stratejik Eylem Planı ve Çatı Projeler

04

Stratejik Eylem Planı
ve Çatı Projeler

Bu bölümde, Bölüm 2 ve 3'te tespit edilen kök sorunlar ve önerilen çözümler harmanlanarak, sahanın gerçek kısıtlarına (ekonomik kırılganlık, kurumsal güven eksikliği, coğrafi dağınıklık) uygun, sürdürülebilir altı çatı proje kurgulanmıştır. Her proje, birden fazla masanın ve anket bulgusunun kesiştiği noktada konumlandırılmıştır.

4.1

ÇATI PROJE

“Ortak Dil, Ortak Ses” Dijital Dil ve Kültür Akademisi

PROJE ADI

“Ortak Dil, Ortak Ses” Dijital Dil ve Kültür Akademisi

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL
SORUNLAR

Kültür-Kimlik masasındaki dilin işlevsel kaybı, Ortak Hafıza masasındaki dil-hafıza bağının kopması, Ortak Projeler masasındaki “ortak müfredat” talebi ve Gelecek Vizyonu masasındaki “dilın dünya genelinde öğretilmesi” hedefi bu proje altında birleşmektedir.

SAHA GEREKÇESİ

Hem Suriye hem Türkiye anketlerinde dil, en çok tekrarlanan kaygı ve öncelik olarak öne çıkmıştır; Suriyeli katılımcıların çoğu dili “anladığını ama konuşamadığını”, Türkiye ekibinin ise “ortak dijital dil platformları” ve “yapay zekâ destekli dil öğrenimi”ni somut öneri olarak sunduğu görülmektedir. Ayrıca bir katılımcının bahsettiği Yandex tabanlı çeviri girişimi, bu yönde zaten organik bir teknik zeminin var olduğunu göstermektedir.

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1
(0-6 ay)

Kafkas Vakfı koordinasyonunda, mevcut dijital dil araçlarının (Yandex tabanlı çeviri girişimi dahil) envanterinin çıkarılması ve bir teknik danışma kurulunun oluşturulması.

Aşama 2
(6-12 ay)

Seviyeye göre yapılandırılmış (başlangıç/orta/ileri), oyunlaştırılmış bir mobil dil öğrenme uygulamasının pilot sürümünün Suriye ve Türkiye'deki gönüllü gençlerle test edilmesi.

4.1

“Ortak Dil, Ortak Ses”
Dijital Dil ve Kültür
Akademisi

Aşama 3

(12-24 ay)

Uygulamaya sözlü tarih arşivinden (Bölüm 4.3) beslenen “otantik konuşma” modüllerinin eklenmesi; büyüklerin ses kayıtlarının dil materyaline dönüştürülmesi.

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Kafkas Vakfı teknik/finansal koordinasyon, Aza Team saha testi ve kullanıcı geri bildirimi, gönüllü akademisyenler içerik doğrulama.

4.2

ÇATI PROJE

NextGen Kafkasya Gençlik Meclisi ve Liderlik Ağı

PROJE ADI

NextGen Kafkasya Gençlik Meclisi

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL SORUNLAR

Gençlik-Liderlik masasındaki “gençlerin karar süreçlerine katılamaması” ve “liderlik yetiştirme mekanizması eksikliği”, Gelecek Vizyonu masasındaki “her ülkeden temsilcinin olduğu bir meclis” talebi ile Suriye anketlerindeki kurumsal güvensizlik bulgusu bu proje ile doğrudan adreslenmektedir.

SAHA GEREKÇESİ

Hem Suriye hem Türkiye ekibi anketlerinde “liderlik eğitimleri” ve “uluslararası işbirlikleri” en çok işaretlenen ilgi alanları arasındadır; ayrıca Gelecek Vizyonu masasında doğrudan “her yıl seçilen bir meclisin buluşması” önerisi kayıtlıdır. Aza Team'in dört kişilik bir çekirdekten büyük bir ekibe dönüşmesi, gençlerin bu tür bir yapıyı kendi başlarına organik olarak inşa etme kapasitesine sahip olduğunun kanıtıdır; bu proje bu kapasiteyi kurumsallaştırmayı hedefler.

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1

Suriye, Türkiye, Ürdün ve Avrupa'dan en az iki dilli, 18-30 yaş arası gönüllü gençlerden oluşan bir “çekirdek meclis” için şeffaf bir seçim/başvuru süreci tasarlanması.

Aşama 2

Yılda bir kez fiziksel olarak bir araya gelen (ev sahipliği ülkeler arasında dönüşümlü), yıl boyunca dijital olarak toplanan bir meclis yapısının kurulması.

Aşama 3

Meclis üyelerine yönelik yapılandırılmış bir liderlik eğitim müfredatı (iletişim, proje yönetimi, savunuculuk) sunulması; mevcut STÖ'lerin yönetim kurullarına gözlemci/danışman sıfatıyla genç temsilcilerin dahil edilmesi için mevcut kurumlarla müzakere yürütülmesi.

4.2

NextGen Kafkasya
Gençlik Meclisi ve
Liderlik Ağı

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Kafkas Vakfı ve yerel dernekler arası bir protokolle meclisin kurumsal tanınırlığının sağlanması; şeffaflık için düzenli faaliyet raporlarının tüm katılımcı gruplarla paylaşılması.

4.3

ÇATI PROJE

“Ortak Hafıza” Dijital Arşiv ve Sözlü Tarih Platformu

PROJE ADI

“Ortak Hafıza” Dijital Arşiv ve Sözlü Tarih Platformu

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL SORUNLAR

Ortak Hafıza masasındaki “akademik/belgesel kaynak yetersizliği”, “aile arşivciliğinin dağınıklığı” ve Gelecek Vizyonu masasındaki “büyüklerden sözlü tarih aktarımı” talebi bu platformda toplanmaktadır.

SAHA GEREKÇESİ

Bir katılımcının “mezuniyet projemde bu konuyu araştırdım ama kaynak bulamadım” ifadesi, akademik kaynak boşluğunun somut kanıtıdır. Türkiye ekibinin “ortak dijital arşiv” ve “sözlü tarih çalışmaları” önerileri ile Suriye ekibinin “arşiv belgelerine göre yerleşim kayıtları” talebi bu projede birleşmektedir.

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1

Aile bazlı gönüllü “hafıza toplayıcıları” ağının kurulması; büyüklerle yapılacak sözlü tarih röportajları için standart bir soru seti ve kayıt protokolü hazırlanması.

Aşama 2

Toplanan ses/görüntü kayıtlarının, fotoğrafların ve belgelerin, herkesin erişebileceği açık bir dijital arşiv platformunda (beş dilli: Çerkesçe, Arapça, Türkçe, İngilizce ve Rusça) sınıflandırılarak yayınlanması.

Aşama 3

Arşivden beslenen kısa belgesel/animasyon içeriklerinin üretilmesi ve genç kuşağa yönelik sosyal medya kampanyalarıyla yaygınlaştırılması; 21 Mayıs gibi anma günlerinde arşivin merkezî konumda yoğun şekilde kullanılması.

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Aza Team sahada veri toplama koordinasyonu, Kafkas Vakfı dijital altyapı ve arşiv yönetimi, gönüllü akademisyen ve dilbilimciler doğrulama ve sınıflandırma.

4.4

ÇATI PROJE

Kafkasya Değişim ve Erasmus+ Köprüsü

PROJE ADI

Kafkasya Değişim ve Erasmus+ Köprüsü

4.4

Kafkasya Değişim ve Erasmus+ Köprüsü

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL SORUNLAR

Suriye ekibinin Erasmus+'a yönelik yüksek ilgisine karşın bilgi eksikliği, Gençlik-Liderlik masasındaki “program hakkında bilgi sahibi değiliz” itirafı ve Ortak Projeler masasındaki “fiziksel buluşmaların artırılması” talebi bu proje ile karşılanmaktadır.

SAHA GEREKÇESİ

Anketlerde Erasmus+ en sık işaretlenen ilgi alanlarından biri olmasına rağmen, masa notlarında bu programlar hakkında temel bilgi eksikliği açıkça itiraf edilmiştir; bu, yüksek talep ile düşük bilgi/erişim kapasitesi arasındaki açığı kapatacak aracı bir yapının aciliyetini göstermektedir.

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1

Türkiye'deki tecrübeli Erasmus+/ESC gönüllülerinden oluşan bir “bilgilendirme ve başvuru destek ekibi”nin kurulması; Suriyeli gençlere yönelik düzenli bilgilendirme oturumları düzenlenmesi.

Aşama 2

Yılda en az iki kez karşılıklı (Türkiye→Suriye, Suriye→Türkiye) küçük ölçekli değişim/kamp programlarının düzenlenmesi; ev sahipliğinin yerel dernekler ile Aza Team arasında paylaşılması.

Aşama 3

Programa katılan gençlerin deneyimlerini bir sonraki gruba aktardığı “akran mentorluğu” sisteminin kurulması, böylece bilginin kalıcı ve kendi kendini yenileyen bir yapıya kavuşturulması.

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Kafkas Vakfı Avrupa fonlarına erişim ve başvuru süreçleri, Aza Team saha koordinasyonu ve katılımcı seçimi, ortak bir izleme komitesi ile şeffaflığın sağlanması.

4.5

ÇATI PROJE

Kafkasya Genç Girişim ve Dayanışma Ağı

PROJE ADI

Kafkasya Genç Girişim ve Dayanışma Ağı

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL SORUNLAR

Suriye anketlerinde tekrar eden “işsizlik/ekonomik kırılganlık” kaygısı, Ortak Projeler masasındaki “atölye ürünlerinin ekonomik değere dönüştürülmesi” talebi ve Kültür-Kimlik masasındaki “iş imkânı sağlanması” önerisi bu ağ ile birleştirilmektedir.

SAHA GEREKÇESİ

Bölüm 3.3'te detaylandırıldığı üzere, ekonomik kırılganlık kültürel önceliği sürekli gölgelemektedir; bu nedenle salt kültürel bir proje değil, gençlere gelir ve istihdam sağlayan bir ekonomik ayağın da stratejik plana dahil edilmesi zorunludur. Bir katılımcının bahsettiği “Nartgo” benzeri uygulama fikri bu yönde saha kaynaklı somut bir zemin sunmaktadır.

4.5

Kafkasya Genç Girişim ve Dayanışma Ağı

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1

Diaspora içindeki Çerkes girişimcilerin ve işverenlerin gönüllü olarak kaydolduğu bir mesleki/istihdam ağı ve mentorluk eşleştirme sisteminin kurulması.

Aşama 2

Gençlik atölyelerinde (el sanatları, dans kostümleri, dijital tasarım vb.) üretilen ürünlerin satışını destekleyen küçük ölçekli bir e-ticaret/pazar modülünün oluşturulması; gelirin bir kısmının gençlik faaliyetlerine yeniden yatırılması.

Aşama 3

Yurt dışında eğitim almak isteyen gençler için burs/destek fonunun oluşturulması ve önceki kurs mezunlarına öncelik tanıyan bir teşvik mekanizmasının işletilmesi.

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Aza Team girişimci ağı koordinasyonu, Kafkas Vakfı burs fonu yönetimi ve kurumsal ortaklıklar, katılımcı gençler ürün/hizmet tedariki.

4.6

ÇATI PROJE

Yıllık “Kafkasya Buluşması” Festivali ve Uluslararası Görünürlük Kampanyası

PROJE ADI

Yıllık “Kafkasya Buluşması” Festivali ve Uluslararası Görünürlük Kampanyası

ÇÖZDÜĞÜ TEMEL SORUNLAR

Gelecek Vizyonu masasındaki görünürlük krizi (“Siz Rus musunuz?” sorusu), Ortak Projeler masasındaki “uluslararası festival” önerisi ve Kültür-Kimlik masasındaki “kültürel ifadenin toplumsal damgalanması” sorunu bu kampanya ile birlikte ele alınmaktadır.

SAHA GEREKÇESİ

Katılımcıların büyük kısmı kimliklerinin yanlış tanınmasından (Rus sanılma, dünya çapında düşük tanınırlık) rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. Bu durum içe dönük çözümlerin (dil, arşiv) yanında dışa dönük, görünürlük artırıcı bir stratejinin de eşit derecede gerekli olduğunu göstermektedir. Ayrıca farklı ülkelerden Çerkeslerin yılda bir kez buluşması talebi hem Suriye hem Türkiye tarafından bağımsız biçimde dile getirilmiştir.

UYGULAMA ADIMLARI

Aşama 1

Ev sahipliği ülkeler arasında dönüşümlü olarak yapılacak, dans, müzik, sözlü tarih sergisi ve akademik panelleri bir araya getiren yıllık bir festival takviminin oluşturulması.

Aşama 2

Festival içeriğinin uluslararası medyaya (belgesel, kısa film, sosyal medya kampanyası) taşınması için bir iletişim/tanıtım komitesinin kurulması; bu kapsamda kültürel ifadenin toplumsal meşruiyetini güçlendirecek yerel diyalog oturumlarının festivale entegre edilmesi.

4.6

Yıllık “Kafkasya Buluşması” Festivali ve Uluslararası Görünürlük Kampanyası

Aşama 3

Festivalin, Bölüm 4.1-4.5'teki tüm projelerin (dil akademisi, meclis, arşiv, girişim ağı) yıllık tanıtım ve değerlendirme buluşması olarak konumlandırılması; böylece tüm çatı projelerin birbirini besleyen tek bir yıllık döngüde birleşmesi.

◆ SORUMLULUK PAYLAŞIMI

Kafkas Vakfı uluslararası koordinasyon ve medya ilişkileri, Aza Team ve yerel dernekler saha organizasyonu, NextGen Gençlik Meclisi (4.2) genel program kurulu.

SONUÇ

Sonuç olarak, bu altı çatı proje birbirinden bağımsız girişimler değil, tek bir ekosistemin farklı organları olarak tasarlanmıştır: Dil Akademisi (4.1) ve Hafıza Arşivi (4.3) içerik/temel altyapıyı sağlar; Gençlik Meclisi (4.2) bu altyapıyı yöneten kurumsal iradeyi temsil eder; Erasmus+ Köprüsü (4.4) ve Girişim Ağı (4.5) sürdürülebilirliğin insani ve ekonomik kanallarını açar; Yıllık Festival (4.6) ise tüm bu unsurları her yıl kamuoyu önünde bir araya getirerek hem içe dönük aidiyeti hem dışa dönük görünürlüğü pekiştirir. Bu bütünsel yaklaşımın hayata geçirilmesi, çalıştayın ruhunu oluşturan “NextGen Kafkasya” vizyonunu, dağınık bir özlemenden somut ve izlenebilir bir yol haritasına dönüştürecektir.

Çalıştay Fotoğrafları

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ÇALIŞTAY FOTOĞRAFLARI

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ŞAM, SURİYE

ÜRDÜN

ÜRDÜN

ÜRDÜN

Kafkasyalı Gençler Ortak Akıl Çalıştayı 3

**Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir**

2025-1-TR01-KA151-YOU-000299408 kodlu Gençlik Akreditasyonu Projesi

(Bu proje T.C. Dış İşleri Bakanlığı Türkiye Ulusal Ajansı Gençlik Projeleri kapsamında desteklenmiştir.)